

передплата
на «РУСЛАН» вноситься:
в Австрії:
на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-71 кор.
За границею:
на цілий рік 10 рублів
або 30 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости — ири не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділя і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. І. пл. Домбровского (Хоруцини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 31 с. від стрічки.

Лихо не без добра!

(+) Недавно покінчене безробітє в східній Галичині, якого метою була поправа вельми низької плати робітничої (як се признали і самі польські дивніки майже без виїмки) на різних господарствах, не обійшло ся і без лиха. Мало що не все польське дивнікарство накинulo ся мокрим рядном на всю руску суспільність, на духовенство, на послів, на шкільну і академічну молодіж, на судових руских урядників і т. д. і т. д. глядаючи всюди виновників сего безробітє, а в своїй загорілости посувало ся до шляхотної денунціяції на цілі верстви суспільні і на рускі одиниці, домагаючись страшного суду над всіми мнимими виновниками, коли тимчасом інтересованих дідичів, посесорів і т. д. представлювано невинними жертвами гайдамацкої агітації і бунту. Не обійшло ся і з другого боку декуди без переступу легальних границь мимо візваня ВПр. Митрополита і Народного комітету і послів, щоби селяни держали ся легально і не дали ніяким визиванем випровадити ся з рівноваги і спокою. Хоч судові власти многих посуджуваных о провини всякого рода увільнили, однак не обійшло ся і не обійде ся без засудів, не обійде ся і без материяльних страт з боку як раз тих, що потребували і домагали ся поправи своєї долі.

Однак наша народна приповідка каже: лихо не без добра! Самі хлібодавці при всій своїй загорілости були приневолені застановити ся над причинами сего безробітє і способами заради. Так само польське дивнікарство при всій напастливости на Русинів, при всіх нераз дивоглядних проєктах на будуччину, висловило иноді і неодну здорову гадку, було приневолене приновити до себе засаду: пізнай себе! А хоч се пізнаванє самого себе вельми утрудняє їм вроджене засліпленє і охота звальювати всю вину все на когось другого, в тім случаю на Русинів, то часом михотіть вихопило ся і у них слівце правди. Так між иньшими і Przedświt в числі 196 з середи подав цікаву статью «Nasze obywatelstwo wobec żydów», в якій признає, що «богато дідичів сповняє недбало і лихо свої суспільні і народні обовязки і для того вплив шляхти на селі вельми слабкий, що між двір а хату втиснув ся, особливо на Поділю, яко посередник жидіський елемент. Жиди переважно держать в посесії маєтки, щораз частійше стають адміністраторами і офіціялістами, деморалізують населенє, визискують і розпивають. Вину сего приписує Przedświt таки самим дідичам, бо жидови продає ся маєток, позаяк дає висшу ціну, ему віддає ся в посесию добра, бо він платить значно виспий чинш, жиди робить ся економом, бо він більше витягне з господарства. Все те роблять дідичі, каже Przedświt, хоч всі знають дуже добре, що жид не визначає ся виїмковими рільними спосібностями, отже що ся надвишка повстає і мусить повстати з визиску — визиску землі і люду. Przedświt

зазначає, що жалі на залив краю жидовою треба звернути не против жидів, а проти тих дідичів, що кермують ся такими рахубами, погубними з суспільного погляду і неморальними.

Тут виявив отже Przedświt сей великий гріх, якого допускають ся у нас дідичі на краю, на рускім народі, вказав на сей боляк, який виріс на нашім організмі народнім і его нищить і затроює. Ще на початку XIX ст. вказав повістяр Корженевский на се, що шляхтич не може обійти ся без Абрамка, а се головню треба приписати особистому лінивству, недбалству і вигоді шляхтича. Се, що сказав Корженевский, остало і нині правдою, бо шляхтич потребує Абрамка не лише яко фактора до всяких, часто вельми неморальних інтересів, він робить его посесором або економом, бо рад більше витягнути з господарства (а се очевидно відбиває ся обманством на хлопській шкірі), бо сам або не вміє або не хоче господарити, щоби собі свобідно гуляти поза границею; жиди потрібно, як недавно признало Slowo polskie, до всяких виборів, щоби борони Боже не перепав parodowy kandydat та не виїшов Русин, за поміч жидівску робить ся жидови всякі уступки суспільні і економічні і тим способом жидова розпаножила ся в краю і забирає ґрунт зпід ніг не лише Русини але й Полякови, котрий манить ся ще тим, що жид нібито дує в польську дуду, а тим готує ся руїну краю, занепад обидвох тут поселених народів. Годить ся отже при сій нагоді пригадати слова нашого монарха, які він висловив перед двома роками, перебуваючи на великих маневрах в околиці Ясла. В Яслі витало високого гостя численно зібране духовенство, шляхта, послі і т. д. Коли цісар розмовляв з бурмістром Ясла і висловив, що околиця Ясла вельми ему сподобала ся, лише по селах замітив богато жидів, додав на се стоячий коло монарха намісник ґр. Пінівський: «Ваше Величество, в східній Галичині є ще о 50 процент гірше», на що відповів цісар: «Се нещастє краю!» Сі знаменні і многоважні слова добротливого монарха повинні були собі добре затамити панове шляхта і всі міродайні круги і глибоко над ними призадумати ся. Przedświt вказав також на се нещастє і додав, що сей залив належить головню приписати шляхті і єї поступованю. Нехайже она замість радити над нагінкою за Русинами, застановить ся над тим, як она повинна в будуччині поступати, щоби відвернути від краю се нещастє (як висловив ся наш монарх), а се буде справдешня оброна не лише większej але і mniejszej własności.

3 Канадійської України.

(Конець).

Огнись повинно складатись з слідуєчих річей: Перше, має бути побудована в Винніпер красна руска церков, котра своєю величавостю заїмпонувала би відповідно такому місту, яким є Винніпер, а властиво яким буде за

яких кількадесят літ. До Винніперської парафії і церкви повинні бути прилучені яко філії поблишні місцевости, на котрих живе по кілька і по кількнайцять руских фамілій, а котрі самі ніколи не будуть в стані збудувати церкву і утримати сьвященника. Такими місцевостями між иньшими здає ся суть: Брокенгед, Портадж, Лапрері, Брандон, Верден і другі. Дальше в Винніпер повинен бути оснований руский Народний Дім, в котрім мусить бути руска друкарня, де друкувала би ся руска газета і книжки шкільні і навчаючі, відповідні тутешним обставинам.

З часом повинна бути основана в тім домі висша руска школа, в котрій здібні люди могли би получати образованє що найменше на учителів шкіл людових, а також руский семинар. Розуміє ся, що до того всего повинні приложити рук всі канадійські Русини, котрим розходить ся о тов, щоб нас другі уважали за людей і за нарід самостійний, котрий потрафить сам про свою долю радити і котрий можна сміло пустити самопас, без обави, що кому небудь зробить шкоду, але що так само і собі шкоди заподіяти не дасть.

На жаль мусимо признати, що є велика маса нашого народа тут в Канаді, котрому онич не розходить ся. Він вдоволевий тим, що тут має трошка ліпше що попоїсти, як в старім краю, а о якісь там організації народній, або церковній з ним нема що і говорити. Але суть то переважно старі газди, бувші горожане шляхоцко-жидівської Галичини, до шпикю крови зіпсуті і на віки загукані попами старої дати. Зіпсуті так далеко під кожним зглядом, що хіба чудотворець міг би з них зробити ще людей. Помимо що суть старими, блудять морально далеко гірше від молодіжи. Старі хлопці ходять за чужими старими і молодшими жінками. А їх жінки так само не молоді розпустують з якою небудь зволочею, з яким небудь шумовинєм суспільности.

От вам образок такого житя з міста Едмонтон, Альберта.

На боці міста знаходить ся кілька малих хатин, де мешкають Galicians. На дворі коло одной хатки стоїть пивий Геф-брид, (мішанина канадійських Французів з кровю Індиян). Є то один з тих, що полюють на старі Galician — баби. Виходить до него старша жєнщина ще в блянкеті овита, замість сукні і каже: «містер ю мі фіфті сенс». В тім вибігає друга такого самого віку (от так коло пятьдесятки) і каже: «містер ю мі твенти файф сенс» і показує пальцем своїй ривальці просто до носа. Каже до Геф-брида: «она во гуд, она тумоч стара і показує пальцем до лозини. От подумайте, дорогі братя Русини, як буде поступати донька такої моральної нєньки і батька. А то все оочі найвисшої морали, якої вивчили наш нарід тоті старі затверділі грішники, яких сміть затрясло і до Пенсильвенії.

Люди такі, то суть немов гнилий материял з котрого і найлучший майстер не встані нич збудувати. Материял той мусить підпасти розкладови, як всяка гниль на світлі, а на его місцє повстане молоде покоління, котре теперішними світліїшими людьми проваджене, дійде помалу до світла правди. Але початок до того повинен зроблений бути на вічу, на котрім повинні бути прийняті резолюції відповідні обставинам і вимогам канадійської Руси. Рівнож повинно ся запротестувати проти називаня нас невластивим іменем і показати прилюдно кана-

дійській публиці хто ми, пояснити їм, що ми не жадні Galicians, але сини славного руского народа. Протест той враз з поясненем повинен бути списаний і поданий до трох або чотирох тут в Канаді виходячих англійських газет і до одної або двох канадійсько-французьких газет. Далше на вічу повинні канадійські Русини заявити публично що виступують і з унії рускої церкви з Римом(!) і заравом основати і зорганізувати руску народну церкву(!) з невидимою головою Іс. Христом на чолі. Тим дамо пізнати французько католицьким попам і бородатим православним батюшкам, що ми цілком без їх помочи і опіки обійдемося і що ніяк не жичимо собі, щоб хто инший нами старався і радив без нас для нас.

Над чим більше повинно застановити ся віче, які більше справи повинні розберати ся на вічу, о тім замовчу на тим часом. Єсли віче відбуде ся після моєї гадки, то на нїм не бракує голов більше і від мене розумійших, тож і материял до обрад знайде ся не тяжко.

Марко Голуб.

Як бачимо з сеї дописи, наших місіонарів жеде в Канаді геркулєсова праця, бо там темний народ постає в моральній гнилі, а інтелігенти і півінтелігенти зачаділи очайдушною гадкою основана якоїсь «самостійної» церкви. Тому не жалуймо датків на складку на річ місяці, в тій повній надії, що о. місіонарі зготовлять нашому св. обрядови і католицькій церкві світлу побіду в опустілих серцях наших канадійських братів!

З ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ.

Предметом коментарів польської преси, як ми вже згадували, є стаття «Свобода», в якій вичислені точки, на яких би треба було оперти евентуальні переговори що-до уладження руско-польських відносин в Галичині, як се пропонував Pester Lloyd. Отже тих 10 точок є:

«З огляду на се, що голоси о потреби порозуміня в руским народом, піднесли ся з нагоди страйків, котрих першою ціллю є здобути для зарібників на панських ланах гідну платню, руский нарід мусить мати запевнене:

1) що на случай, коли денебудь зарібники будуть домагати ся такої плати, яку пан може дати, а дати не схоче, правительство полишить его власній судьбі, т. є не дасть ему ніякої помочи ні через стяганє і охорону чужих робітників, ні через такий напір на страйкарів, який був сего року.

Далше мусимо дістати запевнене:

2) що тягар податковий буде поки що

зменшений через основну ревізію катастру ґрунтового так, аби однакі парцелі рустикальні і домінікальні були в одній класі;

3) що надмірні видатки на західну Галичину, котрі руйнують селянство східної Галичини а їх землі віддають в руки мазурских кольтоністів будуть здержані і вирівнані в той спосіб, що через 10 літ держави буде давати на парцеляцію двірских обшарів між руских хлопів що найменше по 5 мільонів запомоги а по 10 мільонів безпроцентовой позички;

4) що правительство розвяже всі ради громадські там, де того жаждє бодай половина населєня і переведе нові вибори легально і льояльно (без ніякого впливу, намови, страхань зі сторони власти);

5) що правительство розвяже сойм і переведе нові вибори легально і льояльно;

6) що кожда руска громада дістане руску народну школу, що всі школярі Русини будуть звільнені від обовязкової науки польської мови, а шкільництво в руских громадах буде в руках рускої ради шкільної;

7) що правительсво, не питаючи сойму заложить рускі гімназії в руских містах: Рогатин, Яворів, Чортків, Угнів і т. д.;

8) що в львівськїм університеті будуть права рускої мови зрівнані з правами польської мови, т. є що буде професорів Русинів тільки, кільки є Поляків і що урядованє буде відбувати ся так само по руски як і по польски;

9) що права рускої мови в усіх урядах без винятку будуть зрівнані з правами польської мови;

10) що всі урядники і підурядники Русини в західній Галичині будуть перенесені до східної Галичини, а до західної Галичини буде перенесене таке саме число урядників не Русинів з західної Галичини.

«Свобода» уважає Народний Комітет компетентним до заступництва руского народа при евентуальних переговорах, але сама не вірить в сю евентуальність, бо каже при кінци: «Ми вчислили наші жаждєня тільки на се, аби ніхто не сказав, що самі Русини не знають, чого їм від правительства домагати ся».

Італійський король прибав в середу о 5 год. пополудни до Берлина на стацию Вільдпарк. На гарно пристроєнім дворці згромадили ся на прийняте італійського короля німецькі князі, перебуваючі в Берліні і Почдамі, дипломати, достойники і др. Були присутні канцлер Білов, Вальдерзе, італійський амбасадор. На кілька хвиль перед приїздом потягу надїхав цїсар Вільгельм в мундурі гвардії зі звїздою ордеру Анунціяти і шарфою військового ордеру сабавдзкого. Коли заїздив поїзд, музика заївтонувала італійський

імн. Король Віктор Імануїл мав на собі мундур 13 п. гузарів і шарфу ордеру чорного орла. Монархи на повитанє поцілували ся кілька разів сердечно. Відтак відїхали до палати. За ними їхав в другім повозі Білов з італійским міністром Прінетім. В палаті повитала цїсарєва італійського короля. В четвер вечером був на фамілійнім обіді у цїсаря і цїсарєвої в Почдамі. Італійський король провадив цїсарєву, а цїсар Вільгельм кн. Фридеріку Леопольдину. Побіч короля засїли цїсар і цїсарєва, далше по лівій стороні кн. Фридеріка Леопольдина і кн. Ото шлезвицко-гольштинський. Напротив короля сидів наслідник престолоа. — Переїзд короля через столицю випав величаво, бо місто пристроєне тїржественно і рух в місті величезний, тим більше, що наплив посторонних є досить ачатний. — Вчєра пополудни приймив італійський король в королівській палаті дипломатичний збір in corpore. Перед тим представили ся королеви по динокі амбасадори. Англійська преса обговорює прихильно сей зїзд монархів. Standard пише: Можемо з приязним учтєм глядіти на зближенє ся членів двох великих альянтів, бо з обома живємо в добрих відносинах. Daily Telegraph каже: Характер володарів, які засїдають під добу на престолоах Європи, дає заворуку мира. Цїсар Вільгельм, про якого зразу думанє, що вславить ся як великий бовзник, осягнув висшу назву, виявивши себе «палядїєю мира». Тому зїзд в Берліні є добрим заповітом».

На вчєрашнім галєвїм обіді цїсар Вільгельм виголосив ось який тоаст: Коли витаю з цілого серця Вашу Королівску Милість, то се не пусті вискази чємности, але они вплинуть з глубини мого серця. Витаю В. Кор. Милість, як сина рїцарєского короля Гумберта, рїцаря без страху і змази, який своєю приязнїю і вірнїстю союзника, що носив зглядом моїх попередників на престолі, особливо зглядом мого вітця, перенїс на мене, о стільки молодшого. Тож я заховаю для него, як довго буду жити, святую і вдячну память. Витаю В. Кор. Милість як короля величюї і хорошої Італії, краю наших мрій, відмолоджуючої криниці наших артистів. Витаю В. Кор. Милість як вірного союзника по віднові тридержавного союзу, який нас лучить з достойним нашим приятелем, цїсарем Францом Йосифом, союзу, який вповнї трежає далше і вжив ся в наші народи, бо через десятки літ він запевнював мир Європі і дасть Бог, ще на довго запевнить его. Через мої уста вносить цілий німецький народ радісний оклик: Многая літа, Его Королівській Милости! — На сей тоаст відповів італійський король: Учтє правдивої прихильности, яке Ваша Цїсарєка Милість має для мого краю, для моєї родини і для моєї особи, є най-

Сім загадок сьвіта.

Переклали з німецького

Др. В. Левицкий і Я. Миколаевич.

Морфологови, опитнійшому в просліджуваню форм, можна дарувати, єсли не вмїє відріжнити понятя волї від понятя сили, — таж такі похибки поповняли учені, що були ліше вишколені від Гекля. Воскрєсаючи антропоморфічні мрії з епоки дитинства науки, поясняли філософи і фізики діланє тіла на тіло в даль крізь пустий простір при помочи питомої атомам волї. Дїйсно була-б то дивна воля, що вимагає завше присутности двох єств. Воля, що як Аделїда в «Götz von Berlichingen», повинна хотїти, чи хоче чи не хоче, і яка єсть в простім відношеню до добутка мас, а в відворотнім до квадрату з віддалєня. Воля що поїхнений підмет мусить порушати по кривїї стїжковїї*). Справді воля, що пригадує ту віру, переносячу гори, але якої в механіці, яко причини руху, до тепер не вихіснувано. До таких пісенитниць доходить сей, хто місто зрєанїзувати в покорі, вивішує стяг побіди і шумною фразеологією намагає ся в собі і в других викликати признак, що ему вдалось се, на що Ньютон стратив надїю. Якже відріжнїє ся від такого поведєня мудра повздержливість майстра, який задачею аналітичної механіки уважає описуванє рухів тіл.

*) Се-б то еліпси, гіперболі або параболі, по якій порушають ся тіла по причині права гравітації (пер.).

На всякий случай загальна і сильна опозиція против мого тверждєня про незрозумілість сьвідомости при помочи механічних причин доказує, що неслухно поступає нинїшня філософія, узнаючи сєсю незрозумілість очевидною. Радше здавало би ся, що точне опрєдлєнє сеї справи якоюсь відповідаючою моїм аргументацією, повинно становити початок всякого філософованя о дусі. Наколи б сьвідомість була механічно зрозумілою, то не було-б цілком метафізики. До поясненя несьвідомого не треба би иньшої філософії крім механіки.

Єсли згадує тут про підняте в наших часах стремленє відсунути далше другу границю пізнаня природи і кинути сьвітло на єство матерії, то не задля того, неначе-б я наміряв се стремленє ставити на рівно низькім ровені з теорією удуховнєня атомів. Стремленє се вийшло з математично-фізичної школи шкочкої від Сер Уліяма Томзона (William Thomson*) і від сего то проф. Тейта (Tait), якого шовінізм наново роздухав спір про уділ Ляйбніца в відкритю рахунку безконечно малих і який поважив ся назвати Ляйбніца злодїєм—і се властиво відбирає ему право до почести, щоб був в тій сали згадуванім. Сер Улієм Томзон і проф. Тейт гадають, що дивні сьвойства вирових перстенїв течей, викриті Гельмгольцом, позволяють на заключуванє з них о важних сьвойствах, які ми повинні приписувати атомам. Через атома можна розуміти незмірно малі, споконвіку обертаючі ся

*) Тепер загально звїсний, яко Lord Kelvin (пер.).

і всїляко позасилувані вирові перстенї. Нічо несправедливїшого над приймаєнє — як се лучилось в Німеччині — сеї теорії за протє відновленє вїрів Декарта. Хотяй в вирових перстенях важка материя порушає ся, не так як в електричних токах, що окружають частинки жєліза рівнобіжно до оси зігнутої в перстєнь, але навкруги сеї оси, — та однак теорія Ампера уснособляє прихильно для теорії Томзона. Та якнебудь завчасно-б було відкидати помислову спекуляцію Сер Уліяма Томзона задля того, що в многих разях оказує ся невістарчаючою, то одно вже сегодня твердити можна: що она суперечностий, на які трафляє наш ум при своім стремленю до пізнаня сьти річий, не усуває в більшій мірі, як котра небудь попередва. Щоб навіть єї повело ся узасаднити ріжну густоту матерії, на основі свого заложєня про безирєривнїсть виповнєня просторони, то таки мусїла-б она признати: або споконвічнє істнованє вирового руху, або єго повстанє через надприродний імпульс, і знайшла-б ся безрадною супроти другої трудности, яка унеможливає зрозумінє сьвіта супротив питаня о початку руху.

Таких трудностей дасть ся взагалі вичислити сім. Переступними (трансцендентними) звуєї з поміж них, які видають ся мені не до поборєня, навіть в тім случаю, наколи-б ті, що їх в постєвнїм розвою попереджають, зістали розвязані.

Першою з тих загадок є справа сьти матерії і сили. Яко одна з витичєних мною границь пізнаня природи, є она сама собою переступною.

ціннішою запорукою приязни, що я її з цілого серця відчуваю взаємно. Серед споминів про приязнь, яка лучила вітця В. Ціс. Милости з моїм вітцем, а також наших дітів, будуть наші народи поступати даліше на полі цивілізації, забезпеченим старим союзом між Італією а двома державами, в яких всі признають мир і его благодійну опіку. З таким желанєм підношу чару і сповняю її за здоровле цісаря, цісареві і цісарської родини, за благо сильної Німеччини, в якій блистять світ праці і науки. Многая літа Его Ціс. Милости цісареві і королеві!

Н О В И Н К И.

— Календар. В суботу: гр.-кат. Митрона муч.; рим.-кат. Розі. — В неділю: гр.-кат. Фльора і Лавра; рим.-кат. Раймунда.

— **Пам'ятайте, Братя, на місію до Канади!**

— На місію до Канади прислали: ВПр. о. Громницький з Тернополя 100 К з церковної тачки 20 К від себе, о. Левницький з Олеська 4 К, о. Алеськевич з Ярославич 4 К.

3 «Сокола»: З днем 1. вересня 1902. розпочнуть ся в «Соколі» систематичні вправи гімнастичні, борбівництва і їзди на скороході, так для членів, як і учеників товариства. Рівночасно розпочнуть ся вправи для учеників семінарії учительської і учеників ремісничих і промислових. Вкладка членська, подібно як і оплата учеників, вносить місячно 1 К. Наука борбівництва і їзди на скороході вчисляє ся до гімнастики і в наслідок сего не складає ся за неї окремої оплати. Ученики учительської семінарії, як і ремісники суть увільнені також від оплати за науку гімнастики.

Старшина.

— **Вписи до 4. кл. рускої школи вправ у Львові** відбудуть ся дня 29. і 30. н. ст. серпня від 8—12 перед полуд. і від 3—5. пополудни в канцелярії школи при ул. Длугоша ч. 17. — Са школа приготує дуже добре учеників до школи середньої. Учеників в одній класі не може бути більше як 40, тому і наука може відбувати ся з тим більшим хіном для учеників.

— **Школа ім. М. Шашкевича.** Вписи учеників і учениць до 4-класової школи ім. М. Шашкевича в Львові будуть відбувати ся в днях 27, 29. і 30. серпня с. р. кожного дня рано від 9. до 12. а пополудни від 3. до 5. год.

— **Пострайкові процеси і арештована.** Посол др. Могильницький оповіщує в «Ділі», що він готов боронити селян в пострайкових процесах також і перед карним трибуналом в Станиславові. Дня 16. с. м. відбуло ся перед тернопільським карним трибуналом 5 розправ. З них покінчено 3, а 2 відложено. В першій процесі було обжалованих чотирьох селян із Слобідки коло Янова тернопільського повіту, а вислід розправи був ось такий: Франка Шалапату засуджено на 2 місяці тяжкої в'язниці за злочин публичного насильства в § 98. в. к., поповненій через вирване сани

Другою загадкою є справа повстаня руху. Бачимо, як рух повстає і гине. Можем вообразити собі матерію в стані спочинку. Рух зглядом матерії видає ся нам чимсь случайним, до чого в кождім окремім разі мусить бути подана достаточна причина. Бели проте спробуєм уявити собі первісний стан, коли ще жадна причина на матерію не ділала, — стан, в якім наш наклін до причинового пояснюваня не стрічає жадних квестій домагаючих ся поясненя, то уявимо собі матерію в стані спочинку рівномірно в безконечній просторони розміщену. Так як надприродний імпульс не годять ся зі світом наших понять, проте нема для першого руху достаточної причини. Або знов уявляєм собі матерію яко будучу від віка в руху. В тім разі зрікаєм, ся а гори зрозуміти сесю точку. Те питанє видає ся мені переступним.

Третою загадкою є справа повстаня життя. Нераз вже казав я і тепер повторю, що, против загальної думки, не виджу ніякої причини уважати се питанє переступним. Як лиш матерія раз зачала ся порушати, то можуть повстати світлі; при відповідних условинах, яких ми так само не в силі повторити, як тих, про яких заходить множество органічних справ, міг повстати сей особливий стан динамічної рівноваги матерії, який здем житем. Ще раз кажу і обстаю при тім: коли мали-бсьмо прийняти акт надприродний, то вистарчив би один одинокий такий акт: сотворене матерії в стані руху. На всякий случай потребуєм тільки одного для сотвореня.

(Дальше буде).

з рук одного робітника, що працював на паньскім лані і через чинну зневагу; Іван Павлик дістав 14 днів, а Стах Лехкодух 8 днів арешту за переступство з § 3. в. к. Четвертого обжалованого, Франка Литвина увільнено. — В другій розправі засуджено Леська Оришкова або Ворошчука з Мстасова, тернопільського повіту, на 6 тижнів тяжкої в'язниці за те, що грозив одному робітникови розбитем голови, наколи-б пішов на панський лан. Вкінці в третій розправі дістав Михайло Кохановский з Брикулі нової, теребовельського повіту 1 день арешту за переступство проти § 283. в. к. («Słowo Polskie»). — В Желехові великім, камінецького повіту, засуджено господаря п. Івана Гаєя на 15, а господаря п. Семка Гавриляка на 28 днів арешту.

— **Справа червоних розрухів у Львові** не покінчена еще остаточно. бо засуджені зголосили важалене неважності проти засуду.

— **Ренегацтво чи націоналізм.** Було се так: Спольщений попович, спенсіонований радник п. Владислав Луцький, властитель вілі в Яремчу, урядив там концерт на дохід будови косяюлка, який дописувателі польських дзєвників назвали «концертом над концертами». За те «Діло» назвало его «хрунем над хрунями», що забувши на ті книші на яких викорнав ся з рускої церкви і від руского народа, він бере ся будувати косяюлки в Гудульщині. Отже Słowo polskie, яке еще недавно тому, кликнуло на пос. Теофіла Меруновича: а зась тобі від польських справ! — бо ти хоть спольщений, але завєсгди лише «Русін мувйюяци по польску» — те саме Słowo боронить п. Луцького в сей спосіб: Факт, що отець пп. Луцьких був греко-католицким сьвященником, не доказує нічого, бо і нині еще можна стринуть старих сьвященників грецького обряду, для яких материним язиком (!) є польська мова, бо они виростили еще в тих часах, коли Коломбове відкрите Стадіоном руского народа (!) не було доковане і коли греко-католицке духовенство, виховане на польській культурі (в німецьких школах — Ред. «Рус») чуло ся привалєжним до польского народа і на Стадіоновий клич не хотіло відразу церекинутьи ся на Русинів. Тож і не диво, що і пп. Луцькі, виховані по польски, носячи польське прізвище(?) і чуючи по польски (пос. Мерунович, Плятон Костецкий і др. після Słow-a polsk-ogo) ще не чують і не можуть чути по польски — Ред. «Рус»), не хочуть на розказ «Діла» признати своїми гайдамацькі традиції і пійти під команду пп. Романчуків і Вітиків». — Сей вивід Słow-a polsk-ogo доказує не лише, що є «хруні над хрунями», але і «хруні з діда-прадіда!»

— **Вечерниці з танцями** відбудуть ся дня 2 вересня с. р. о год. 8. вечером в коломийській сали «Народного Дому» заходом руского Товариства Педагогічного на дохід бурси тогож товариства. Стрій візитовий. Ціна вступу присутня. Буфет в заряді товариства. Запросин не розсилаєть. Виділі постарав ся, щоб ці перші вечерниці удались хорошо та надієсь, що руска місцева і замісцева інтелігенція явить ся в комплекті — з огляду на гарну цілю. *Виділа руского Товариства педагогічного в Коломиї.*

3 Коломиї подають нам отсих кілька цікавих звісток: Звісний наш письменник Антін Крушельницький лежить тяжко хорий на тиф. — Величава будівля «Народного Дому», яку з таким трудом здвигли коломийські Українці, помімо капанських ворожих загій, вже якби довершена. Зверхня вирава вже доведена до самого долу — білить ся її вже упоследне, а се панів дуже болить з «Dziennika Polsk-ogo». Недавно виказано в коломийській щадничній касі значні неправильности, — отже за се усунено двоє урядників. Цікаво знати чи «Dziennik» і за сю господарку польску буде виноватити гайдамаків? — В Коломиї щадничній град, що падав недавно тому, поробив великі шкоди підміській селянам, понівечивши їх яринні городи — що становають одинокє жерело їх доходу. *Охрим Бодяк.*

— **Важне для катихитів і тих, що учать релігії** в народних школах. Митрополичий ординарият подає до відомості (в 10 ч. Архиепархияльных Відомостий), що О. Евгений Гузар, катихит мужескої учительської семінарії у Львові, уложив і видав дві часті практичного провідника для катихитів. В першій часті пояснює ся спосіб навчаня дітей в 1. і 2. степені науки, зглядно в 1. класі народних шкіл, — а в другій часті пояснює ся предмет малого катихизма, призначений для 3. і 4. степеня науки, зглядно для 2. клася народних шкіл. Поручає ся Всч. Духовенству сю книжку яко практичне руководство при навчї релігії. Набути можна обі часті по ціні 2 К. 40 с., а з поштовою присилкою о 20 с. більше — в книгарнях ім. Шевченка і Ставропільській у Львові. — Сими днями появлять ся в розпродажі третя часть практичного провідника для катихитів, в котрій пояснює ся наука релігії для 5. і 6. степеня науки зглядно для 3. і 4. клася народних шкіл. Сю третю часть можна буде набути рівнож в книгарнях ім. Шевченка і Ставропільській у Львові по ціні 2 К. 40 с. більше. — Численні усні і письмєнні признаня, які автор сеї книжки від интересованих одержав, як також скоро розпродажа першої і другої часті

вказують наглядно на пекучу потребу і велику хосєнність сеї книжки.

— **Лісна етика.** Ві вторник дня 26. с. м. відбула ся в станиславівскім ц. к. окружнім суд карна розправа о лісне злодійство проти Максиміліяна і Вячеслава Шибовских, Антона Процюка, Якова Климовича, Гриця, Андрія і Федора Кочеруків і Дмитра та Юрка Лєсінків. Проводив судови радник Серафінський, вносив обжалованє заступник прокуратора Левіцкий. Від довшого часу робила в окопаних лісах лісового округа Дора великі шкоди банда лісних злодїїв, забиваючи цінну звірину. Жандармерія, слідячи за слїдами злодїїв, підмовила Івана Бойчука, щоби пристав до шайки і видав назвиска злочинців. Боронили обжалованих адвокати др. Льорш, др. Бібрінг, др. Гуллєс і др. Гальпєри. Трибунал увільнив всіх обжалованих задля недостачі доказів від закиду крадежи лісної звірини — тільки деяких з них засудив за неправне ношенє оружя.

Ц. к. Дирекция залїзниць державних у Львові оповіщує:

По мысли розпорядженя ц. к. Міністерства залїзниць з дня 6. мая 1902. ч. 16591/16 входить з днем 1. червня с. р. в житє нова тарифа для залїзничих пакєрів на шляхах ц. к. австрійських державних залїзниць і на льокальних залїзницях, які позістають в державнім заряді. Близні поззєненя подають афіши, які будуть уміщені у всіх залїзничих стациях.

— **Дрібні вїсти.** Письмєнний іспит зрілости в IV гімназії у Львові відбуде ся в днях 9—13. вересня, поправчий письменний іспит дня 13. вересня. Устний іспит зрілости зачинає ся дня 20. вересня, а поправчий 17. вересня. — У Львові помер бувлий віцепрезидент красвої дирекції скарбу, барон Йоркаш Кох. — Намісник гр. Пінівський виїхав на тринедільну відпустку. — Віцепрезидент красвої шкільної ради, др. Едвін Плажек, повернув з відпустки до Львова і обняв урядованє — Магістрат міста Львова оголосив конкурє на стипєндию іменя архикнязя Рудольфа в сумі 252 К для учеників-християн реальної школи.

Посмертні [†] оповістки.

— **Йосифа з Пельців Белкотова,** заосмотрена св. Тайнами, упокоїла ся в Господі в Збаражї дня 23. серпня, в 68. році життя В. І. п.!

Наука, штука, література.

Вже появил ся четвертий випуск музичного видавництва станиславівського «Бояна» і містить дві сольові пісні в супроводі фортепяну, музика Остапа Нижанковського, іменно: а) «О! не забудь!» (слова В. І. Масляка) і б) «Верніть ся сні мої прекрасні!» (слова Ал. Бобикевича). Ціна випуска: 40 сотиків.

На складі «Станиславівського Бояна» є: 1) «Пе пора!» мішаний хор з фортепяном і мужеский хор «a capella», — ціна 20 сот. — 2) «Дармина пісне!» мужеский хор «a capella», — слова Ів. Франка, муз. Д. Січинського, — ціна 20 сот. — 3) «На філях Дієстра» — Вальс на фортепяні Д. Січинського, — ціна 1 К. — 4) Дві пісні Ост. Нижанковського: а) «О! не забудь!» і б) «Верніть ся сні мої!» — ціна 40 сот. — Крім того є там еще на складі: «Молитва» М. Лисенька на два голоси з фортепяном — ціна 20 сот. і ново появил ся «Три коломийки» Ант. Кужеля на на фортепяні (видає в Липску) — ціна 1 корона 50 сот.

Пятий випуск видавництва буде містити мішаний хор «a capella» Д. Січинського: «Пієне моя!» (слова Ів. Франка) — ціна 40 сот.

Всі ті твори є на складі також і у Львові, в Ставропєгійській книгарні, в Чернівцях в ц. к. університетській книгарні Генрика Пардіного, а в Станиславові у п. «Leon-a Woiss-a» при ул. Карпівського, як також у Евг. Якубовича учителя в карнім заведеню в Станиславові, куда всі письма дотичачі видавництва, як також всі замовленя і пренумєрату належать слати.

За Виділа «Станиславівського Бояна»
Денис Січинський *Евг. Якубович.*
арт. редактор. *дирігент.*

Телеграмм.

Відень, 29. серпня. Одна із славянських часописних пише: Загально говорять, що угода між Австрією а Угорщиною уже дуже близька. Однак в дієности так не є. Головна перешкода находить ся в австрійській державній радї, бо нема угоди з Уграми без полагожденя чєско-німецького спору, з чим лучить ся також і розвизанє питаня полудневих Славян. Треба наконєць усталити стан посіданя Славян в Стирії, Каринтії та на Побережю. В тій справі заберуть полуднево-славянські послї енергичний голос в держа-

вній раді і не підуть сліпо на услуги правитель-ства, яке не хоче полудневим Слав'янам зробити навіть такої малої уступки, як уміщене слав'янських написей на публичних будівлях в чисто-слав'янських округах.

Від нь. 29. серпня. З причини смерти кн. Маргарети Софії Віттемберської заряджено 6-тиж-дневу двірську жалобу. — Цісар виїхав вчора з Ішлю до Гмунден на посвячене моців покій-ної княгині.

Відень. 29. серпня. Міністерство скарбу за-рядило, щоб від 1. січня 1903. р. у всіх фабри-ках тютюну, в яких є понад 2.000 робітників, у-становлено посади для трьох фабричних лікарів, в тих, що мають більше як 1000 робітників для двох, а в тих, де є менше, як 1000 робітників для одного. В виду того дістане фабрика в Вин-никах від 1903. р. ще другого фабричного лі-каря.

Петербург. 29. серпня. По причині русифі-кації Фінляндії зростає чим раз більше емігра-ція населення. Більшість удає ся до Сполучених Держав північної Америки, де число фінлянде-

ких емігрантів виносить тепер около чверть мі-ліона.

Петербург. 29. серпня. >Правительственный Вѣстник> оголошує обіжник до кураторів нау-кових округів, який заключає нові приписи в справі прийняття студентів до висших заведень. На будуче будуть видавати ся тим ученикам, що покінчили середні школи, витяги з листів про їх поведене в послідних трьох літах науки.

Цурих. 29. серпня. В ціли відшукання роси-янки, Елізи Дібельнов, яка загинула від 14 днів, удав ся в Ахен в понеділок, в гори відділ, зло-жений з 19 людей. Шуканої не віднайдено — правдоподібно >гинула в філях озера.

Др. Кароль Гайсіг

б. довголітній І. секундар головного шпиталю повернув і ординує в хворобах внутрішних від 3—4. годин. Ул. Паньська ч. 6.

COLOSSEUM Ernesta Thoma

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Снішна
Найславнійша програма!
від 16. до 31. серпня 1902.

При співучасті військової музики 30. п. п.

1) Увертура. 2) *Quil no Torp*, знамениті аме-риканські акробати. 3) *Rosini ma Briegant* (велит і лїліпут), комічні ексцентрики. 4) *Deslicns et Fils*, звані в цілій Европі акробати. 5) *i. Morini*, трансформатор. 6) Сестри *Dentler*, трансформа-ційні тансерки. 7) Орхестра (Рекламограф). 8) *Carry i Morla*, китайські ексцентрики. 9) *Alma Sa-rolta*, субретки. 10) *Otto Schumann*, цирк на спе-ні. 11) *Henry Lepomme*, малія пантоміна (тріо). 12) *Borson*, субретка.

Що дня о 8. год. вечером велике предста-влення. В неділю і свята два представлення. Шо-тниця *High Life* представлене. Білети вчасній-ше можна замовляти і набути в конторі Пльона на ул. Кароля Людвика ч. 9. в Львові.

— РІК ЗАСНОВАНА 1892 —

Товариство взаїмних обезпечень

Львів, ринок ч. 10. (дім >Просвіти<).

є одним руским Товариством асекураційним.

Фонди >Дністра< з днем 31. грудня 1901.

Дністер

Фонд резервовий	386.402 кор. 83 сот.	} разом 645.383 кор. 59 сот.
Резерва премій	205.227 " — "	
Резерва спеціальна	6.000 " — "	
Фонд емеритальний	47.753 " 76 "	

>Дністер< обезпечує будинки як також збіже і пашу про-тив шкідливого вогню. Всі три Виш. Ординариати припо-ручили >Дністер< Всч. Духовенству і всім вірним.

Оплата премій в >Дністрі< є уміркована, а чистий зиск — надвижку з оплат — розділяє

>Дністер< межі своїх членів яко звороті. В р. 1900. і 1901. виносить зворот 8%.

Шкоди виплачує >Дністер< дуже скоро, а оцінку шкід переводить разом з деле-гатом і 2 членами місцевими. До 31. грудня 1901. виплатив >Дністер< 5.075 відшкодовань в сумі 2,656.787 кор.

Члени >Дністра< можуть без перешкоди зятягати позички в Банку кравців і ка-сах ощадности, бо каси ті приймають поліси >Дністра< при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечити через >Дністер< — каптали на дожиття, посмертні ка-пітали, посаги, ренти і т. д. — кравківським Товаристві, а з провізії від тих обезпечень відступає >Дністер< часть на рускі добродійні цілі.

Агенції передає >Дністер< радо селянам, господарям, особливо де нема >Дні-стра<. Агенти заробили 349.486 кор. провізії.

Селяне! убігайте ся тільки о агенції >Дністра<.

Від огню обезпечайте ся тільки в >Дністрі<.

На жите обезпечайте ся тільки через >Дністер<.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1902.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд	до Львова	Поїзд	зі Львова
посп. особ.		посп. особ.	
приходить о години		відходить о години	
6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	6:25	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потупор
6:20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Чорткова	6:30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
6:50	з Брухович, щод. від 15. мая до 14. вер. вк.	6:43	" " " " дв. Підзамче
7:45	з Янова	6:35	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
7:40	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче	8:30	8:40 до Кракова (Відня, Праги), Берлина
8:00	" " " " на дв. головний	2:55	9:00 до Лавочного, Хирова, Калуща
8:10	з Лавочного (Пешту), Калуща, Хирова	9:15	до Янова
8:15	з Сокала, Рава рускої	9:50	до Белця, Сокала, Любачова
8:50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина	10:30	до Чернівців, Потупор
10:25	з Рахова, Любачова	10:40	до Тернополя, Потупор, дв. Підз.
11:55	з Станиславова (Кересмезе, Потупор)	10:57	" " " " дв. гол.
1:10	з Лавочного, Калуща, Хирова, Борислава	1:25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в не-ділю і свята
1:23	з Янова	2:15	до Брухович від 15. мая до 14. вересня в неділі і свята
2:20	з Підволочиск, Коничинців на дв. Підз.	3:05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
2:35	" " " " на дв. голов.	3:15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
3:14	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)	3:26	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
4:40	з Самбора, Стрия, Сколього (15—30/9)	3:35	до Рахова, Хирова, Любачова
5:11	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.	НІЧ	
5:35	" " " " на дв. голов.	12:45	6:10 до Станиславова, Жидачева
1:45	5:40 з Чернівців, Іцкан	6:20	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
5:50	з Кракова	6:30	до Янова від 1. мая до 15. вер. будні дни а від 16. вер. до 30. цвіт. 1903. щоденно
НІЧ		6:35	до Лавочного (Пешту), Калуща, Хирова
8:00	з Сокала, Белця і Любачова	7:10	до Сокала і Рава рускої
8:04	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)	8:16	до Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)
9:12	з Брухович (15. мая до 14. вер. в нед. і св.)	8:25	до Перемшля
9:20	з Чернівців, Букарешту	9:00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
9:25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і св.)	9:20	" " " " дв. Підзамче
8:40	9:50 з Кракова, Відня, Берлина Ясла, Розвадова	10:05	до Янова від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.
2:31	10:03 з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і св.)	10:30	до Іцкан, Чорткова
	10:02 з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. "	11:00	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	10:20 " " " " на дв. голов.	11:10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
	10:50 з Лавочного (Пешту) Хирова Калуща	11:32	" " " " дв. Підзамче
	3:14 з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче	4:15	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
	8:35 " " " " на дворець головний	5:50	до Брухович від 15. мая до 14. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пору нічна числять ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано. Час середно-європейский різниця ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского — 12 год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцьких ч. 5.) уділяє пояснень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їади.

За певну і добру льокацію поручаємо

- 4 1/2% листи гіпотечні
- 4% листи гіпотечні коронові
- 5% листи гіпотечні преміювані
- 4% листи товариства кредито-вого земского
- 4 1/2% листи Банку краєвого
- 5% облігації Банку краєвого
- 4% позичку краєву
- 4% облігації пропінційні

і всілякі ренти державні
Ті папери продаємо і купуємо по найточнійшій курсі деннім.

КОНТОРА ВИМІНИ

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ Гіпотечного